

Yrd. Doç. Dr. Hakan ÇEBİ
Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

**TÜRK TİCARET KANUNU TASARISI'NA GÖRE
ANONİM ORTAKLIKLARIN
BÖLÜNMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xxiii
BİBLİYOGRAFYA.....	xxvii

GİRİŞ

I. Sunuş	1
II. Çalışmanın Amacı ve Sınırlandırılması.....	2
III. İnceleme Planı.....	3

Birinci Bölüm

EKONOMİDE MERKEZİLEŞME VE BÖLÜNME

§ 1. Özel Ekonomik Gücün Merkezileşmesi ve Bölünmesi	5
I. Genel Olarak.....	5
II. Merkezileşme Kavramı	6
III. Merkezileşme Oranı	7
IV. Merkezileşme Şekilleri.....	8
V. Merkezileşme ve Bölünme Nedenleri.....	8
1. Genel Olarak.....	8

2. Üretim Alanındaki Nedenler.....	9
3. Pazar Politikasına ve Pazarlama Ekonomisine İlişkin Nedenler	10
4. Yönetim ve Personel Alanındaki Nedenler	11
5. Rekabet Hukukuna İlişkin Düzenlemelerin Etkisi.....	11
6. Diğer Nedenler.....	12
§ 2.Bölünme Kavramı	13
I. Genel Olarak.....	13
II. Hukuki Tanımlar.....	15
1. Türk Hukukunda.....	15
2. Avrupa Birliği Sisteminde	16
3. Alman Hukukunda	17
4. İsviçre Hukukunda	22
III. Bölünmenin Kavramsal Öğeleri	23
1. Kısmi Külli Halefiyet.....	23
2. Pay Sahipliğinin Devamı	25
3. Devredilen Bölümün Bir Bütün Oluşturması	26
IV. Bölünmenin Tanımlanması.....	26
V. Bölünme Türleri	27
1. Yatay Bölünme Türleri	27
a. Tam ve Kısmi Bölünme	27
b. Devralma ve Yeni Kuruluş Yoluyla Bölünme	27
c. Simetrik ve Asimetrik Bölünme	28
2. Dikey Bölünme Türleri.....	29
a. Ayırma	29
b. İşletme Bölünmesi	30
VI. Bölünmenin Benzer Hukuki Müesseselerden Ayırdedilmesi.....	30
1. İşletme Bölünmesi.....	30
2. Birleşme	31
3. Malvarlığı Devri.....	32
§ 3.Türk Hukukunda Bölünme Müessesesi.....	34

I.	Bölünmenin Yasal Olarak Düzenlenmesi İhtiyacı.....	34
II.	Mevcut Hukuki Durum.....	35
1.	Sermaye Piyasası Mevzuatı Kapsamında Yapılan Düzenlemeler	37
2.	Kurumlar Vergisi Kanunu'nda Yapılan Düzenleme	38
3.	Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ.....	40
§ 4.	Bölünmeye İlişkin Yasal Düzenlemeler	40
I.	Alman Hukukunda	40
II.	İsviçre Hukukunda	43
III.	Fransız Hukukunda	44
IV.	Amerikan Hukukunda.....	45

İkinci Bölüm

DEVVALMA YOLUYLA BÖLÜNME

§ 1.	Bölünme Sözleşmesi	47
I.	Genel Olarak.....	47
II.	Sözleşmenin Hukuki Niteliği.....	48
III.	Bölünme Sözleşmesini Yapma Yetkisi	49
IV.	Bölünme Sözleşmesinin İçeriği.....	50
1.	Asgari İçerik.....	50
a.	Bölünmeye Katılan Ortaklıkların Ticaret Ünvanları, Merkezleri ve Türleri	51
b.	Aktif ve Pasif Malvarlığı Değerlerinin Tanımlanması ve Bölünmesi	51
c.	Pay Sahipleri Dışında Kalan Hak Sahiplerinin Haklarının Verilmesi.....	55
d.	Pay Değişim Oranı	56
e.	Ortaklık Paylarının Değişim Tarzları	58

f. Bilanço Karına Katılma Tarihi	59
g. Bölünme Tarihi	60
h. Özel Menfaatlerin Verilmesi	61
i. Bölünme Sonucu Devralan Ortaklıklara Geçen İş İlişkileri.....	61
j. Devralan Ortaklıkların Paylarının Bölünmesi ve Bölme Ölçütü	62
2. Bölünme Sözleşmesinde Yapılabilecek Diğer Düzenlemeler	64
a. Esas Sözleşme Değişiklikleri	64
b. Organ Ataması	65
c. Bölünmenin İcrası İçin Gerekli Şartlar	65
d. Garantiler	66
e. Tamamlayıcı Düzenlemeler	66
f. Şartlar ve Süreler.....	66
g. Masraflara İlişkin Düzenlemeler.....	67
V. Bölünme Sözleşmesinin Şekli	67
VI. Bölünme Sözleşmesinin Hüküm İfade Etmesi.....	68
VII. Sözleşmedeki Sakatlıklar.....	69
VIII. Bölünme Sözleşmesinin Değiştirilmesi ve Sona Ermesi	70
1. Sözleşmenin Değiştirilmesi.....	70
2. Sözleşmenin Sona Ermesi.....	70
a. Alman Nev'i Değiştirme Kanunu'nun 7. Maddesine Göre Fesih Hakkı	70
b. Diğer Sona Erme Halleri.....	71
§ 2.Yönetim Kurulunun Bölünme Raporu	73
I. Bölünme Raporunun Anlam ve Amacı.....	74
II. Bölünme Raporunun İçeriği ve Kapsamı	74
1. Genel Olarak.....	74
2. Alman Hukukunda Bölünme Raporunun İçerik Gereklerinin Tespiti.....	75

3. Birleşme Kanunu ve Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Bölünme Raporunun İçeriği.....	79
a. Bölünmenin Amacı ve Sonuçları.....	79
b. Bölünme Sözleşmesi	80
c. Pay Değişim Oranı ve Denkleştirme Tazminatı.....	80
d. Payların Değerlendirilmesine İlişkin Özellikler.....	82
e. Bölünme Nedeniyle Ortaklar İçin Doğacak Ek Yükümler.....	85
f. Devralan Ortaklığın Farklı Nev'iden Olması Nedeniyle Doğan Yükümler	85
g. Bölünmenin Alacaklılar ve İşçiler Üzerindeki Etkileri.....	85
III. Alman Hukukunda Yönetim Kurulunun Bilgi Vermekten Kaçınma Hakkı.....	86
IV. Ortak Bölünme Raporu	89
V. Ortak Bölünme Raporunun Bölünme Yönergesiyle Bağdaştırılabilirliği	91
VI. Bölünme Raporu Hazırlanmasından Vazgeçilmesi	92
§ 3. Bölünme Denetimi	94
I. Bölünme Denetiminin Anlam ve Amacı.....	95
II. Bölünme Denetiminin Konusu ve Kapsamı.....	95
1. Bölünme Denetiminin Konusu	95
2. Bölünme Denetiminin Kapsamı.....	97
III. Pay Değişim Oranının Uygunluğunun Denetlenmesi	98
1. Şirket Değerleme Yöntemleri.....	99
a. Net Aktif Değer Yöntemi	99
b. Klasik Gelir Değeri Yöntemi	100
c. İskonto Edilmiş Nakit Akım Yöntemi (Discounted – Cash – flow)	101
d. Ortalama değer Yöntemi	101
2. Şirket Bölümlerinin Değerlemesi	102
a. Borsaya Kote Edilen Paylar	102

b. Borsaya Kote Edilmeyen Paylar	103
aa. Doğrudan Yöntem.....	103
bb. Dolaylı Yöntem.....	103
3. Sonuç	104
IV. Bölünme Sözleşmesinin Bütünlüğünün Denetlenmesi	105
V. Bölünme Sözleşmesinin Doğruluğunun Denetlenmesi.....	105
VI. Bölünme Raporunun Doğruluğunun Denetlenmesi	105
VII. Bölünme Denetiminden Vazgeçme	106
VIII. Bölünme Denetçisi	108
1. Bölünme Denetimi İçin Yetkili Kişiler.....	108
2. Bölünme Denetçisinin Bağımsızlığı	111
3. Bölünme Denetçisinin Atanması	115
4. Bölünme Denetçisinin Hakları ve Yükümlülükleri	118
a. Bölünme Denetçisinin Hakları.....	118
b. Bölünme Denetçisinin Yükümlülükleri	119
IX. Denetimin Sonucu	120
1. Denetim Raporu.....	121
a. Denetim Raporunun Anlam ve Amacı.....	121
b. Denetim Raporunun İçeriği ve Kapsamı.....	121
2. Bölünme Denetçisinin Bilgi Vermekten Kaçınma Hakkı.....	126
3. Denetim Raporu Düzenlenmesinden Vazgeçilmesi	126
§ 4. Genel Kurulun Bölünme Kararı	127
I. Genel Kurul Toplantısının Hazırlığı ve Yapılması.....	129
II. Ayırma Halinde Ayırma Kararı	130
III. Karar Alınması.....	134
1. Bölünme Kararının Konusu	134
2. Karar Nisabı.....	135
3. Bölünme denetiminin Sonucuna Bağlı Olmama.....	139
IV. Özel Onay Gereklilikleri	139
1. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Onama Kararları	139

2. Özel Hak Sahiplerinin Onayı.....	141
V. İsviçre ve Alman Hukukunda Şekil Şartı	142
VI. Bağlayıcı Etki.....	144
VII. Bölünme Kararının Maddi Denetimi.....	146
§ 5. Bölünmede Sermaye Artırımı	151
I. Sermaye Artırımı Sız Bölünme	151
1. Genel Olarak.....	151
2. Sermaye Artırımı Bakımından Seçim Hakkı	152
3. Sermaye Artırımı Yasağı.....	153
a. Yasak Haller	153
b. Sermaye Artırımı Yasağını ihlalin Hukuki Sonuçları....	154
II. Denkleştirme Tazminatı.....	155
III. Sermaye Artırımı Bölünme	156
1. Genel Olarak.....	156
2. Kolaylaştırılmış Sermaye Artırımı.....	156
3. Aynı Sermaye Karşılığında Sermaye Artırımı.....	159
a. Yönetim Kurulu Tarafından Artırımı İlişkin	
Değişik Esas Sözleşme Metninin Hazırlanması	162
b. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İzni	163
c. Genel Kurul Kararı	163
d. İmtiyazlı Payscaleleri Özel Kurulu Kararı.....	164
e. Sermaye Artırımı ve Bölünme Kararı	166
4. Aynı Sermaye Denetimi	166
5. Tescil Talebi.....	167
6. Tescil ve İlan	168
IV. Sermaye Artırımının Geçerli Olması.....	168
V. Kayıtlı Sermaye Sistemi.....	169
VI. Şartlı Sermaye Artırımı	170
§ 6. Kısmi Bölünme Çerçevesinde Sermaye Azaltımı.....	171
I. Nev'i Değişik Kanunu'na Göre Gereklik Şartı	172
II. Basit Sermaye Azaltımı	173

III. Azaltım Usulü	175
1. Yönetim Kurulu Tarafından Azaltıma İlişkin Değişik Esas Sözleşme Metninin Hazırlanması	175
2. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İzni	175
3. Genel Kurul Kararı	175
4. Kararın Uygulanması.....	176
5. Tescil ve İlan	176
§ 7. Pay Değişim Usulü.....	176
I. Yedieminin Atanması.....	177
II. Payların ve Denkleştirme Tazminatının Yediemine Teslimi	178
III. Yedieminin Hakları ve Görevleri.....	179
IV. Pay Değişimi ve Denkleştirme Tazminatının Teslimi	180
1. Genel Olarak.....	180
2. Basit Değişim	180
3. Birleştirme.....	181
§ 8. Bölünmenin Ticaret Siciline Tescili	182
I. Tescil Talebi	182
II. Bildirimin İçeriği.....	183
III. Eklenmesi Gereken Belgeler	184
1. Devreden Ortaklığın Nihai Bilançosu	185
2. Nev'i Değişirme Kanunu'na Göre Olumsuz Beyan	186
a. Genel Olarak.....	186
b. De Lege Ferenda Öneriler	191
c. İhtirazi Kayıtle Tescil Görüşü	192
aa. Eski Hale İade Meselesi	192
bb. Menfaatlerin Değerlendirilmesi.....	193
d. Yeni Alman Nev'i Değişirme Kanunu'nun Düzenleme Şekli.....	194
IV. Bölünmenin Tescili.....	196
V. İlan	197

Üçüncü Bölüm

YENİ KURULUŞ YOLUYLA BÖLÜNME

§ 1. Bölünme Planı.....	199
I. Hukuki Niteliği.....	199
II. Bölünme Planının Hazırlanması ve Planın İçeriği	200
§ 2. Yeni Ortaklıkların Kurulması	201
I. Esas Sözleşmenin Tespiti.....	202
II. Nev'i Değiştirme Kanunu'na Göre İlk Gözetim Kurulunun ve İlk Denetçinin Atanması	204
III. İlk Yönetim Kurulunun Atanması	204
IV. Kuruluş Beyanı	205
V. Kuruluş Denetimi	205
§ 3. Bölünme Denetimi.....	206
§ 4. Genel Kurulun Bölünme Kararı	207
I. Bölünme Planı Hakkında Karar Alınması	208
II. Yeni Ortaklıkların Esas Sözleşmelerinin Onaylanması.....	209
III. NevDK'ya Göre İlk Gözetim Kurulu Atamasının Onaylanması.....	209
§ 5. Yeni Ortaklıkların Tescili.....	210
I. Tescil Talebi.....	210
II. Eklenmesi Gereken Belgeler	210
III. Yeni Ortaklıkların Tescili	211
IV. Tescilin İlanı.....	211
§ 6. Bölünmenin Ticaret Siciline Tescili	212
I. Tescil Talebi.....	212
II. Eklenmesi Gereken Belgeler	212
III. Bölünmenin Tescili.....	213
IV. Tescilin İlanı.....	214

Dördüncü Bölüm
BÖLÜNMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

§ 1. Malvarlığının İntikali.....	215
I. Kısmi Külli Halefiyet	215
1. Genel Olarak.....	215
2. Külli Halefiyet İlkesinin Uygulanması	216
II. Aktif Malvarlığı Değerlerinin İntikali.....	219
1. Aynı Haklar.....	219
2. Fikri ve Sınai Haklar.....	222
3. Kamusal İzinler ve Ayrıcalıklar.....	222
4. Sicillerin Düzeltmesi.....	223
5. Alacaklar.....	224
6. Ticaret Ünvanı	225
7. İştirakler	226
III. Borçların İntikali	228
1. Genel Olarak.....	228
2. Tahviller ve İntifa Senetleri.....	229
IV. Sözleşme İlişkileri	230
1. Genel Olarak.....	230
2. Özel Sözleşme Türleri	231
a. Temlik Sözleşmeleri.....	231
b. Kullandırma Sözleşmeleri	232
aa. Kira Sözleşmeleri.....	232
bb. Lisans Sözleşmeleri	232
cc. Ödünç ve Kredi Sözleşmeleri	233
c. İşgörme Sözleşmeleri.....	233
aa. Hizmet veya İş Sözleşmesi.....	233
bb. Vekalet ve Diğer İşgörme Sözleşmeleri.....	236
d. Teminat Sözleşmeleri	237
e. Sigorta Sözleşmeleri.....	238
f. Rekabet Yasağı.....	238

g. Yönetim Kurulu Üyelerinin Durumu.....	239
3. Karşılıklı Sözleşmelerde Uyarlama.....	240
V. Sözleşme İlişkilerinin ve Borçların Taksim Edilmesi.....	241
VI. Aktif ve Pasif Malvarlığı Değerlerinin Değişmesi	244
VII. Tahsis Edilmeyen Malvarlığı Değerleri ve Borçlar.....	246
1. Tahsis Edilmeyen Aktif Malvarlığı Değerleri.....	246
2. Tahsis Edilmeyen Borçlar.....	247
VIII. Bölünmenin Davalarla İlgili Sonuçları.....	248
1. Uygulanacak Usul Hükümleri	249
2. Deliller	250
3. Kesin Hüküm Niteliğindeki Kararların Etkisi.....	250
§ 2. Tam Bölünmede Devreden Ortaklığın Sona Ermesi.....	251
§ 3. Devralan Ortaklık veya Ortaklıklarda Pay Sahipliğinin Kazanılması	251
I. İlke	251
II. Tali Yükümlülükler.....	252
III. Eski Paylara İlişkin Üçüncü Şahısların Hakları.....	253
§ 4. Sakatlıkların Islahı.....	253
I. Şekil Sakatlığı.....	253
II. Diğer Sakatlıklar.....	254

Beşinci Bölüm
ALACAKLILARIN VE ÖZEL HAK
SAHIPLERİNİN KORUNMASI

§ 1. Alacaklıların Korunması.....	255
I. 6. Bölünme Yönergesi'nin Farklı Koruma Sistemleri	256
II. Birleşme Kanunu, Ticaret Kanunu Tasarısı ve Nev'i Değiştirme Kanunu'na Göre Bölünmede Alacaklıların Korunması	257
III. Alacaklıların Korunmasına İlişkin Hükümler.....	258

1. Alacaklıların Teminat İsteme Hakkı.....	258
a. Genel Olarak.....	258
b. Teminat Korumasının Kapsamı	260
aa. Devreden Ortaklığın Alacaklılarının Hakları	260
bb. Devralan Ortaklıkların Alacaklılarının Hakları	261
cc. Teminat İsteme Hakkının Bulunmaması.....	262
c. Teminatın Verilmesi	262
aa. Bildirim.....	262
bb. Teminatın Şekli ve Kapsamı	263
2. Bölünmeye Katılan Ortaklıkların Müteselsil Sorumluluğu.....	264
3. Doktrinde Öneriler ve Bu Konudaki Görüşümüz.....	266
§ 2. Özel Hak Sahiplerinin Korunması	269
I. Koruma Sistemi.....	270
1. Eşdeğer Hakların Verilmesi	270
2. Uygun Bir Karşılığın Verilmesi	271
II. NevDK'ya Göre Bölünmeye Katılan Ortaklıkların Müteselsil Sorumluluğu.....	271

Altıncı Bölüm

BÖLÜNMEDE PAY SAHİPLERİNİN HAKLARI VE KORUNMASI

§ 1. Bölünmede Pay Sahiplerinin Hakları.....	273
I. Bilgi Alma Hakkı.....	273
1. Genel Kurul Toplantısından Önce ve Toplantı Esnasında Belgelerin Hazır Bulundurulması.....	274
2. Suretlerin Verilmesi	275
3. Genel Kurulda Bölünme Sözleşmesinin Sözlü İzahı	275
4. Malvarlığı Değişiklikleri Hakkında Özel Açıklama.....	276
5. Genel Kurulda Bilgi Alma	277
II. Ayrılma Hakkı.....	279

III. Denkleştirme Tazminatıyla Pay Değişim Oranının Düzeltmesini Talep Etme Hakkı	280
§ 2. Pay Sahiplerinin Korunması	281
I. Pay Sahiplerinin Haklarının Korunması Olasılıklarına Genel Bakış	281
II. Bölünme Kararına Karşı Butlan Davası	282
1. Butlan Nedenleri	282
2. Butlanın İleri Sürülmesi.....	283
III. Bölünme Kararına Karşı İptal Davası.....	283
1. Dava Süresi.....	284
2. Alman Hukukunda Pay Değişim Oranının Düşük Tespit Edilmesi Nedeniyle İptalin Kabul Edilmemesi	284
3. İptal Nedenleri	285
4. İptal Talebi	286
IV. Ortaklık Payının ve Haklarının İncelenmesi	286
1. Başvuru Hakkı	288
2. Usulü İlişkin Düzenlemeler	290
3. Yetki	290
4. Talep	290
5. Başvuru Süresi.....	291
6. Mahkeme Kararı.....	291
a. Usul Gereklere	291
b. Kararın İçeriği.....	291
c. Kararın Sonuçları	293
7. İnceleme Davasının Masrafları.....	293
SONUÇ.....	295